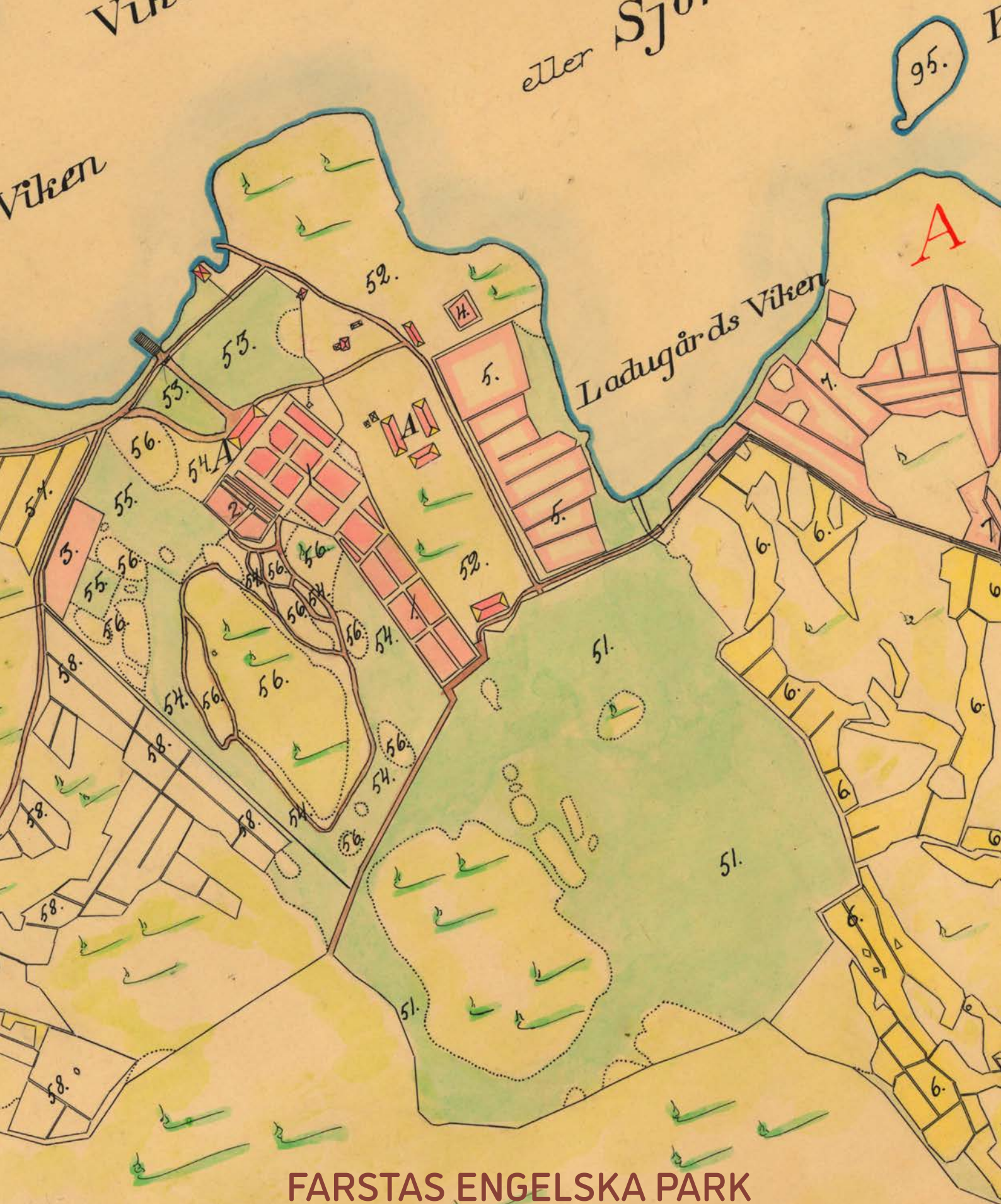

FARSTAS ENGELSKA PARK

En beskrivning

Innehåll

Bakgrund	3
1. Inledning	4
Parkens historia	4
Dagens park	5
Framtidens park	5
2. Den engelska parken	6
Att sköta en engelsk park	6
Farstas engelska park	6
3. Förvaltning av Farstas engelska park	10
Parkens rum	10
Rummens växtlighet och skötsel	10
Värden	12
Omgivning och siktlinjer	13
Kvarnstenen	15
Gångvägar	15
Entréer	16
4. Syfte, målbild och skötsel	16
Skyddsvärda, främmande och invasiva arter	17
5. Litteratur	17
Farstas engelska park	18
Om andra engelska parker	18
Vidare läsning	18
6. Historik och ägarlängd	19
Bilaga, tabeller	24

Farsta Slottsviks samfällighetsförening, juli 2026

Text och produktion: Gunnar Lind.

Illustration sid 1: Detalj av karta över Farsta mm 1810, Lantmäteriet

Bakgrund

En dryg kilometer väster om Gustavsbergs centrum ligger bostadsområdet Farsta Slottsvik. Det uppfördes på 1990-talet av JM på mark som tidigare har tillhört gården och säteriet Farsta, sedan hundra år benämnt Farsta Slott. I områdets västra del ligger Farstas engelska park, ett kuperat område på cirka 2,5 hektar och en högsta höjd på dygt 22 meter över havet.

Parken anlades kring år 1800 och kom sedan att utvecklas under hela århundradet. I början av 1900-talet ingick den som en integrerad del i Farstas trädgårdanläggningar. Under andra halvan av århundradet förföll dock parken så till den grad att den knappt gick att skilja från annan skogsmark. När JM började anlägga bostadsområdet genomfördes en summarisk renovering av parken – många träd fälldes och delar av gångsystemet togs fram. Vissa delar av parken, främst i den västra och norra delen, togs dock i anspråk för bostäder. Parken är nu nästan helt omgiven av bostäder.

Idag ingår engelska parken i ett större markområde som ägs av Farsta Slottsviks samfällighetsförening, FSS. Tillsammans utgör föreningens skogsmark cirka 15 hektar, huvudsakligen väster och söder om slottet. Till detta kommer lika mycket ängar samt vägar, gångvägar, dagvattenanläggningar, vägbelysning, kommunikationsanläggning med mera.

En stor del av skogsmarken har höga eller mycket höga värden för friluftsliv, kulturhistoria och biologisk mångfald, framför allt knutet till värdefulla ekmiljöer och äldre tiders jordbruk med skogs-bete. Engelska parken och en i söder angränsande kulle har särskilt stor förekomst av mycket höga värden.

Värdena ställer höga krav på underhåll. Engelska parken och omgivande mark ingår i Riksantikvarieämbetets riksintresse för kulturmiljövård, vilket innebär att områdets natur- och kulturhistoriska värden ska skyddas så långt som möjligt. Sedan 1990-talet har det även genomförts flera inventeringar som tydliggör markens ekologiska värden och vikten av att den underhålls på ett sätt som gör att dessa värden bibehålls, tillgängliggörs och utvecklas.

I detta underlag beskrivs parkens historia och nuläge. Det bygger på tidigare inventeringar och planer samt historiska och nutida underlag om Farsta och engelska parker. Syftet är att, tillsammans med andra underlag, bidra till en långsiktig skötsel som bevarar och utvecklar Farsta slottsviks och engelska parkens ekologiska och kulturhistoriska värden.

Farsta i juli 2026

Gunnar Lind
Ansvarig för grönområden
Farsta Slottsviks samfällighetsförening

1. Inledning

Parkens historia

Vid Farstavikens södra strand, strax väster om Gustavsberg på Värmdö, ligger Farsta, en boplatz som går tillbaka till järnåldern, om inte längre. Under medeltiden bestod den av två större gårdar som slogs samman år 1627 och huvudbyggnaden låg på ungefär den plats där Farsta Slott ligger idag. Ett tiotal år senare drogs gården av okänd anledning in till kronan, som snart sålde den till Gabriel Gustavsson Oxenstierna, bror till riksföreståndaren Axel Oxenstierna. Gabriel ägde redan stora områden på Värmdö, men genom uppköp och bytesaffärer utvecklades Farsta av hans son Gustav Gabrielsson Oxenstierna och dennes hustru Maria De la Gardie till att bli ett av de dominerande säterierna i trakten, med ägor som sträckte sig vida omkring.

Farsta ödelades av ryssarna år 1719, men återuppstod i mitten av 1700-talet. De följande hundra åren kännetecknades av att gården ofta bytte ägare. Läget stabiliserades dock i mitten av 1800-talet då gården togs över av Samuel Godenius, som även kontrollerade den då nystartade porslinsstillverkningen i Gustavsberg. Fram till 1980-talet delade sedan Farsta öde med porslinsfabriken. Jordbruket bidrog till fabriken försörjning medan huvudbyggnaden fungerade som bostad åt fabriken ägare, direktörer och disponenter.

Liksom vid andra ståndsmässiga egendomar var trädgårdarna viktiga, både för produktion av livsmedel och för att visa ägarens upphöjdhed. Före 1810 anlades en engelsk park på den kuperade marken söder om huvudbyggnaden, men någon dokumentation om parkens ursprungliga växtlighet har tyvärr inte påträffats. Äldre kartor visar dock att parken sträckte sig längre västerut och norrut än idag, troligen ända fram till Farstaviken. I början av 1900-talet var den en integrerad del av ett omfattande park- och trädgårdsområde som omgav huvudbyggnaden.

Bild 1. Farsta och den engelska parken cirka 2020, vit streckad linje. Gula linjer visar parkens ungefärliga utbredning i början av 1900-talet, men exakta gränser mellan odlingar och parken är svåra att dra (se bild 4). Inom de gulmarkerade delarna återfinns mindre, fragmenterade parkmiljöer. Bergets högsta punkt är markerad. Google Earth, Gunnar Lind.

Senast 1945, men troligen många år tidigare, började parken förfalla och växa igen. Misären kommenterades på 1980-talet av Wilhelm Odelberg den yngre, sonson till bruksägaren med samma namn: *"Att gå i den forna parken en regnig novemberdag, är som att se bakgrunden och miljön till en ovanligt sorglig film av Ingemar Bergman. Min gröna dal, som förr lyste men nu är full av sly, bevarar jag i mitt hjärta."*

Förfallet fortsatte fram till mitten av 1990-talet då JM-koncernen inledde byggandet av ett bostadsområde på gårdens ägor, Farsta Slottsvik. I projektet ingick en snabb renovering av den gamla parken, som då knappt kunde skiljas från vilken igenvuxen skog som helst. Sly rensades ut, mängder av träd fälldes och en del av det gamla gångsystemet togs fram. Den västra gångvägen ersattes av bostäderna på Engelska Parkvägen och den norra delen av parken skars samtidigt av från den övriga parken genom nya bostäder på Oxenstiernas väg.

Dagens park

Dagens engelska park är cirka 2,7 hektar och omringad av bostäder i alla väderstreck utom korta sträckor i öster och söder. Den kan beskrivas som bestående av två delar: den dominerande är berget i parkens västra del, som har en höjd på drygt 22 meter över havet och cirka 10–15 meter över omgivande bebyggelse. Berget stupar brant åt alla håll utom åt sydost, där sluttningen ned mot Gottholmavägen är svag. På bergets topp finns en kallmurad fåfänga med syrenhäckar. I den flacka södersluttningen är marken mager och intrycket är ljust, sikten lång. Växtligheten består huvudsakligen av skira gräsarter med solitära ekar och hassel samt inslag av andra ädellöv och någon tall.

I de lägre delarna dominerar lerjord, vilket tillsammans med avrinning från berget gör marken fuktigare, växtligheten tätare, frodigare och mörkare. Även här finns stora ekar, men inslaget av andra lövträd som bok, lärk, avenbok, hassel och hagtorn är större och tätare. Markskiktet domineras av örter, buskar och ormbunkar.

Parken nämns som en väsentlig del i Riksantikvarieämbetets riksintresse för kulturmiljövård och ägs sedan början av 2000-talet av Farsta Slottsviks samfällighetsförening. Åren 2008–2011 genomfördes ett större underhållsarbete med hjälp av externa krafter och frivilliga. Insatsen bestod av att röja sly, främst i parkens lägre del, där uppslaget av ask är kraftigt, samt att ta ned träd och grenar som riskerade att falla på besökare. Arbetet finansierades delvis genom stöd av länsstyrelsen.

Mellan 2012 och 2025 har skötseln av parken varit bristfällig. Under perioden har det endast genomförts punktinsatser för att säkra riskträd, medan röjning av sly bara har skett vid några tillfällen och oftast på begränsade ytor. Till följd av detta var parkens lägre delar kraftigt igenvuxna sommaren 2025. Även mindre träd som vid den tidigare insatsen hade sparats hade dragit iväg och behövde plockas bort eller beskäras. Under 2025–2026 har samfälligheten röjt sly i parkens östra del, tagit bort många mindre bokar och genomfört nya säkerhetsbeskrivningar.

Framtidens park

Farstas engelska park har trots sitt trängda läge stora sociala, kulturhistoriska och ekologiska värden som behöver värnas, underhållas och utvecklas. Samfälligheten har tillsammans med Värmdö kommun beslutat att etablera ett långsiktigt skydd för en stor del av marken söder och väster om Farsta Slott, där den engelska parken ingår. Skyddet sker genom inrättandet av ett biotopskyddsområde där kommunen övertar förvaltningen enligt en överenskommen skötselplan, medan samfälligheten fortsätter att äga marken. Samfällighetens målbild beskrivs i avsnitt 4, sidan 16, och kan sammanfattas med att parkens ekologiska, sociala och kulturhistoriska värden ska bevaras och utvecklas.

2. Den engelska parken

Herrgårdar och slott har länge omgetts av parker där naturen har tuktats, en sorts övergång mellan den närmaste trädgården och den vildvuxna naturen. Under renässansen och barocken, från 1500-talet till mitten av 1700-talet, utformades parkerna med strikta, geometriska former. Som en reaktion på detta blev det under slutet av 1700-talet modernt att anlägga mjukare och mer naturinspirerade parker. Den engelska parken, en idylliserad version av naturen, växte fram som ideal.

När den engelska parken utvecklades fanns det olika uppfattningar om hur de skulle se ut. En del av förespråkarna motsade varandra, men de flesta var ense om några principer:

- Utgå från platsens naturliga förutsättningar; förstärk det vackra och försköna det fula. Lägg till eller ta bort växtlighet för att förstärka intrycken.
- Skapa tydliga och väldefinierade rum av olika karaktär och stämning, exempelvis högtidlighet, romantik, dramatik och vemod. En del rum kan bestå av lummiga områden, andra av sluttande gräsplaner, bergbranter etc.
- Gångvägar ska leda besökaren genom parkens olika rum. Slingrande gångar är en del av den engelska parkens signum.
- Vackra utsikter, så kallade siktlinjer, ska finnas inne i parken, men även öppnas mot vackra utsikter med vatten, ängar, åkrar och skogar.

Utöver dessa principer angav olika landskapsarkitekter andra element som kunde finnas i en engelsk park: dammar, vattendrag med små välvda broar, statyer, ekotempel, bänkar, döda träd (stående eller liggande), bersåer, ruiner, grottor, kvarnar etc. Alla arkitekter var dock inte överens, det fanns därför stor variation i detaljutformningen. En utförligare beskrivning av teorier kring engelska parker finns i litteraturlistans dokument, främst Växtn materialet i 1700-talets engelska park av Emma Paulsen (SLU 2010).

Att sköta en engelsk park

Landskapsarkitekten och professorn Sven-Ingvar Andersson menar att det finns tre olika förhållningssätt för dem som ger sig i kast med att sköta eller rusta upp en engelsk park: det första är att *rekonstruera* parken så som den en gång såg ut, det andra är att *renovera* den och slutligen kan den *förnyas fritt*. En rekonstruktion förutsätter att det finns uppgifter som beskriver den ursprungliga parken. Vid en renovering ses förändringar som en naturlig del av trädgårdskonsten, man vårdar det befintliga men kan även tillföra nytt. Om inte tillräckligt underlag finns för någon av ovanstående metoder kan fri förnyelse tillämpas. Det som då rekonstrueras är varken formen eller känslan, utan värdigheten och den konstnärliga kvalitén.

Farstas engelska park

I historiska dokument möter vi Farstas engelska park första gången på en karta över Farsta säteri år 1810 (bild 2). Parken hade då något större utbredning än idag åt väster och norr. Gångsystemet var därför något annorlunda jämfört med idag. Närmast huvudbyggnaden fanns ett nätverk av gångar och sedan ledde en cirkulär gångväg söderut ungefär som idag, runt berget, och sedan norrut där Engelska Parkvägen och Oxenstiernas väg nu går. Den långa gångvägen upp mot fåfången och den slingrande stigen från toppen ned mot slottet saknas på kartan. Vi kan även se att Gottholmavägen gick från platsen där parkeringen nu ligger, diagonalt genom Slottsträdgårdens bostadsområde, ned till Odelbergs väg.

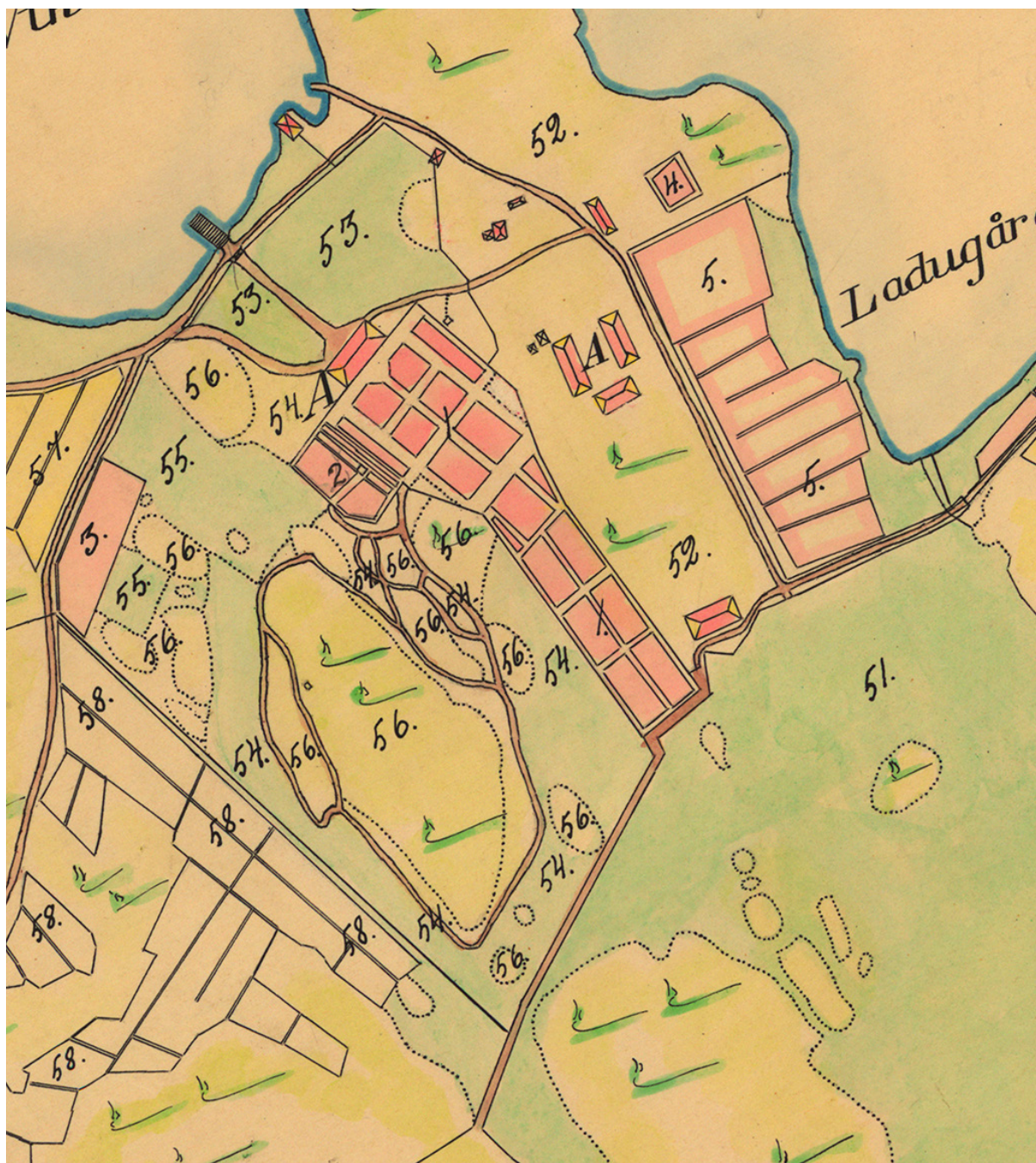

Bild 2. Farsta och engelska parken år 1810. Väderstrecken är något förvridna motsols. Lantmäteriet.

Av ägarlängden (se sidan 19) framgår att egendomen då ägdes av Bernt Wilhelm Fock. Vi vet väldigt lite om hans korta tid på Farsta (1806–1811), men han var född i Finland där han tillhörde Åboregementet, dömdes till döden för förräderi men blev benådad, varpå han flyttade till Sverige, gjorde karriär och så småningom blev landshövding i Uppsala. Vid det laget hade han dock sålt Farsta. Kanske var det han som lät anlägga den första parken – annars får vi söka längre tillbaka, möjligen till den turbulenta period då Farsta tillhörde brittiska ädlingar, det vill säga 1780–1792.

Parken dyker sedan upp igen på en karta från 1854 då Farsta tillhörde Samuel Godenius, som ett par år tidigare hade övertagit Gustavsbergs nystartade porslinsfabrik. På kartan (bild 3) känner vi bättre igen gångarna; den långa vägen upp till fåfängan finns med och högst upp finns en flaggstång. Från fåfängan går även en ny slingrande stig österut nedför berget, mot slottet, precis som idag.

Bild 3. Farsta och engelska parken år 1854. Notera den korta gångvägen och byggnaden på kullen nordväst om huvudbyggnaden samt den västra gångvägen som ser ut att passera ungefär den plats där stenbordet finns idag. Farstavik var en statbyggnad och sydost om huvudbyggnaden låg stall och andra ekonomibyggnader. Lantmäteriet.

Tyvärr saknas texten som förklarar siffrorna på den äldsta kartan. För den från 1854 finns dock upplysningar om att område 1-5 kallades "Gårdstomten", 10-19 utgjorde "Parken", 20-23 bestod av "Trädgårdsländ", 24 klassades som "Backe på tomten" medan 25 var "Odling i Parken". Vi kan nog anta att markanvändningen var ungefär densamma år 1810, när den första kartan upprättades.

En av många intressanta detaljer på 1854 års karta är att det på höjden nordväst om säteriets huvudbyggnad (siffran 1) gick en kort gångväg och att det vid dess slut verkar ha funnits en byggnad av någonting slag. Mellan parken och kullen låg trädgårdsodlingar, vilket var ett vanligt inslag i eller omkring engelska parker.

Detta innebär att parken var större 1854 än vad den är idag och en integrerad del av hela trädgårdsanläggningen, samt att den hade kontakt med Farstaviken. Detta stöds också av senare kartor där gångsystemet väster om huvudbyggnaden har utvecklats ytterligare. Hela området verkar ha varit ett nätverk av parkmiljöer och odlingar, som även sträckte sig till området i sydost, där stall och ladugård tidigare låg. Dessa flyttades i slutet av 1800-talet. Bild 4.

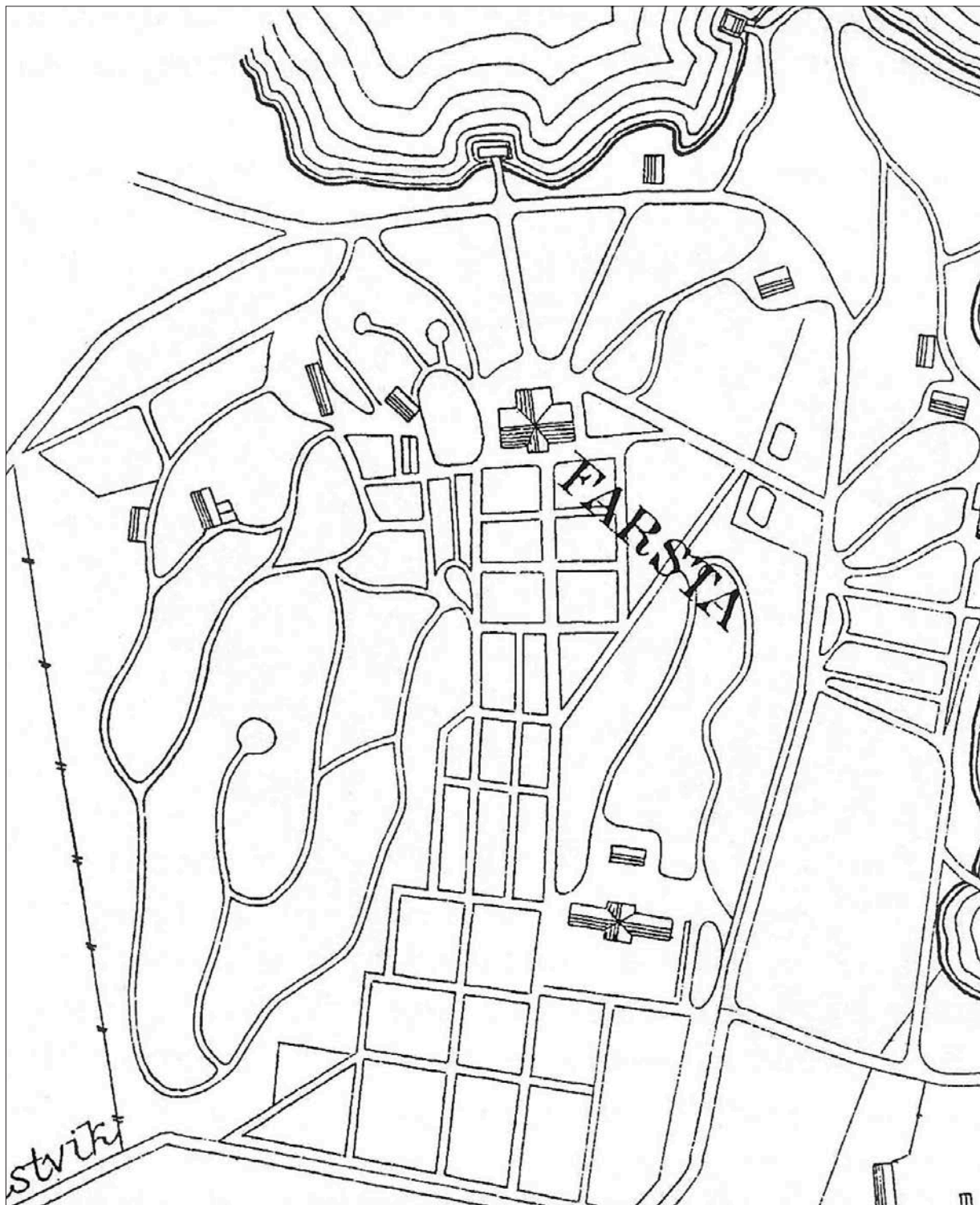

Bild 4. Farsta och engelska parken år 1909 under Wilhelm Odelbergs tid. Odlingarna och gångsystemet väster om huvudbyggnaden har utvecklats. Stall och andra ekonomibyggnader sydost om huvudbyggnaden har rivits och de nya gångvägarna antyder att området ingår i parkanläggningen. Det finns flera mindre byggnader väster om slottet och Gottholmavägens dragning har ändrats och liknar dagens. I öster ser vi Farstavik med egna trädgårdar. Porslinsmuseets arkiv.

3. Förvaltning av Farstas engelska park

Det finns inga skriftliga dokument som beskriver parken och dess ursprungliga växtlighet. Förutom kartorna finns endast ett fåtal foton bevarade där vi kan ana parkens utseende (bild 5 och 6). För den framtida förvaltningen behöver vi utgå från dessa och den vegetation som finns idag, kompletterat med uppgifter om hur engelska parker i allmänhet utformades. Därmed bör vi tillämpa det synsätt som används vid *renovering* av engelska parker – att vårda och bygga på det som finns kvar men acceptera tidens gång. Skötseln ska ge utrymme för nya inslag och förändringar, men ske utifrån omsorg om den kulturhistoria som finns och de allmänna principer som gällde för en engelsk park.

Parkens rum

1700-talets landskapsarkitekter lade stor vikt vid att identifiera och definiera de olika delområden, eller rum, som eftersträvas i en engelsk park. Joseph Addison, en av den engelska parkens främste förespråkare när stilen uppstod, skrev att parken ska innehålla tre scenerier: *"something pleasing, something terrible and something surprising"*. Detta utvecklades sedan av andra, som strävade efter att skapa rum som väckte olika känslor: högtidlighet, romantik, dramatik, melankoli och vemod, frihet, glädje etc. Sådana rum skapades på platser där det fanns naturliga förutsättningar.

Att Farstas engelska park skapades med samma intentioner är troligt och med sådana glasögon går det idag att identifiera åtminstone fem olika känslöstämningar i parken. Idag är de kanske inte så tydliga för besökaren, utan behöver förstärkas och renodlas. Se bild 5.

Högtidlighet. Detta är den dominerande stämningen i slänten och på berget i parkens västra och södra del, där höga pelarformade träd, främst ekar men även bok, tall och lärk, sträcker sig mot himlen likt gotiska valv, medan blicken kan svepa över markplanet där ljuset silar ned i gläntorna. Detsamma gäller ett mindre område i norr, mellan hundkyrkogården och branten upp mot fåfängen.

Romantik. Den östra delen av parken, med sin slingrande gångväg, överhängande grenar, den döda knotiga eken, berghällen och den (ofta torra) dammen är parkens mest romantiska del. Här är taket lågt, siktlinjerna korta och i markplanet finns örter, buskar, ormbunkar och annan låg växtlighet.

Melankoli och vemod. Det lilla området i parkens nordöstra hörn, med sina täta frodiga buskage och hundgravar väcker vemod och eftertanke inom oss. En liten öppning i de täta buskagen av benved leder fram till gravstenarna där vi kan läsa hundarnas namn och fundera över förgängligheten.

Frihet. Fåfängen är parkens centrum, dess replipunkt, och ger idag en viss frihetskänsla genom sin höjd, men upplevelsen begränsas av träd som skymmer sikten. Känslan kan förstärkas om växtligheten hålls ned och siktlinjer öppnas. Detta skapar också ett starkare samband med den övriga parken samt omgivande skogar, hagar och Farsta Slott.

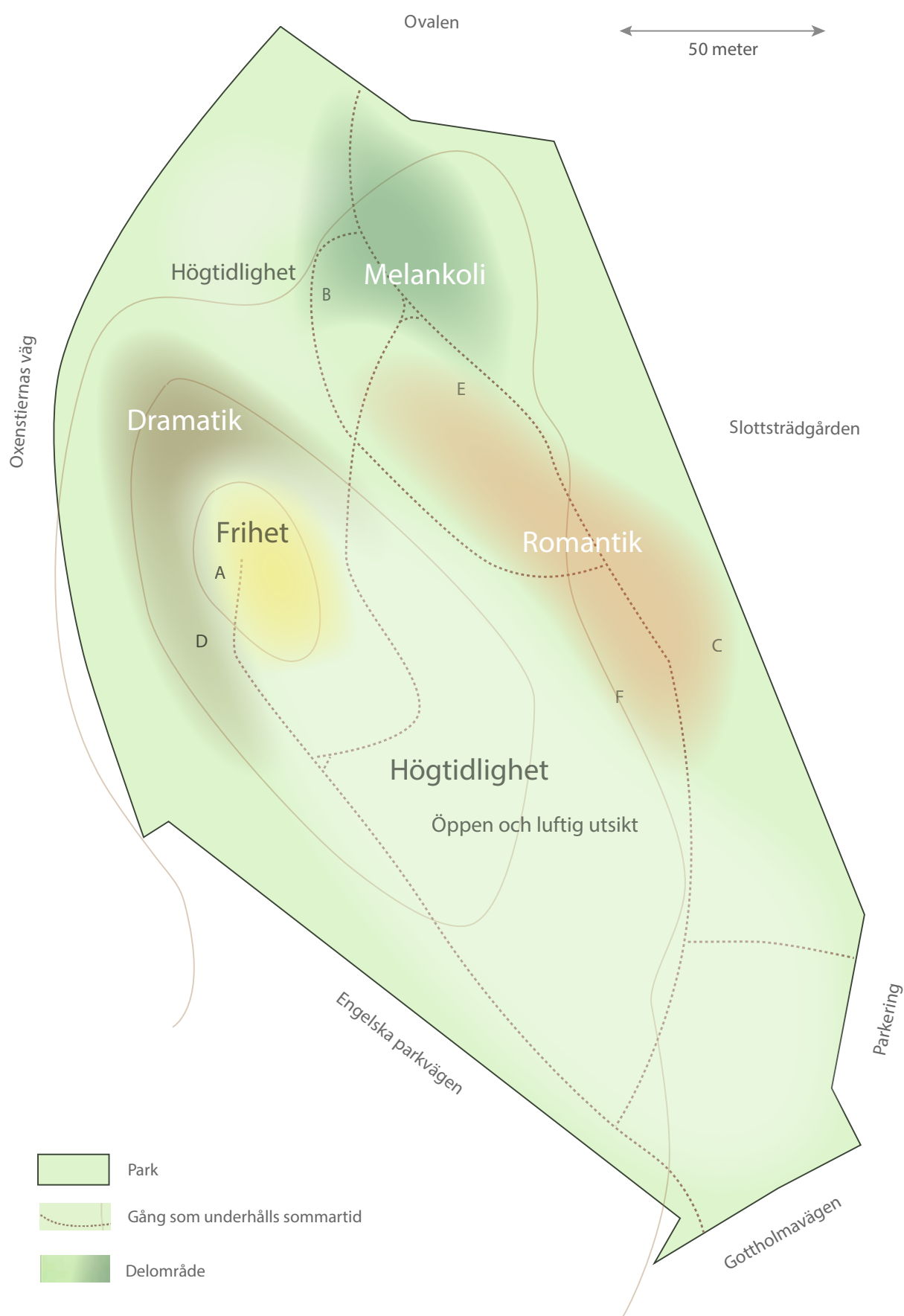
Dramatik. Runt fåfängen finns branta och dramatiska stup i öster, norr och väster. Tyvärr är dessa områden ganska otillgängliga idag, känslan upplevs bara delvis nedifrån den öppna ytan mellan hundgravarna och fåfängen, samt från området med stenbordet i väster.

Rummens växtlighet och skötsel

Även om parkens rum till stor del definieras genom naturgivna egenskaper, såsom höjder, sluttningar, sänkor och hållar, kan deras karaktärer förstärkas av växtligheten. Växterna kan ses som rummets inredning – möbler och dekoration, och i vissa fall som väggar och öppningar.

Detta innebär att olika växter bör eftersträvas i olika delar av parken. I Statens lantbruksuniversitetets (SLU) förslag till renovering av engelska parken i Gunnebo finns en förteckning över vilka träd, bus-

Bild 5. Föreslagna rum i Farstas engelska park.

A, Fåfänga; B, Hundkyrkogård; C, Död ek; D, Stenbord; E, Damm; F Brant.

kar och annan vegetation som förstärker respektive rumskänsla i engelska parker. Förteckningen baseras dels på historiska källor, men även undersökningar på plats i andra parker. Även om förutsättningarna är olika bör förvaltningen av Farstas engelska park i möjligaste mån följa SLU:s växtinventeringar samt det befintliga växtmaterialet (se tabeller i bilaga samt litteraturlista).

Detta får konsekvenser för skötseln av områdena. Inom vissa delar ska markplanet hållas öppet, medan vi i andra delar vill främja lågväxande arter. På liknande sätt bör vi eftersträva olika typer av träd i olika rum, baserat på deras höjd, täthet, färger med mera. Varje rum ska därför skötas utifrån sina egna förutsättningar och vilken upplevelse som söks.

Värden

Parkens värden för friluftsliv, kulturhistoria och biologisk mångfald måste vägas in i den framtida skötseln. Dess kulturhistoriska värde avspeglas i att den ligger inom ett område av riksintresse för kulturmiljövården¹ och framgår av de föregående avsnitten. För det lokala friluftslivet är området ett populärt strövområde som besöks av boende i Gustavsberg, motionärer, familjer, hundägare, och naturintresserade, liksom av besökare från andra delar av Värmdö och från Nacka.

Värdet för den biologiska mångfalden och naturvården handlar till stor del om de gamla träden som hyser många arter. Enligt Värmdö kommun utgör ekarna i Farsta *”en betydande del av ek-nätverket i Gustavsberg.”* Våren 2026 genomförde Värmdö kommun en översiktlig inventering av naturvärdena i det blivande biotopskyddsområdet, vilken visade att engelska parken och kullen i söder har högsta möjliga skyddsvärde.

Även Skogsstyrelsen har visat intresse för parken och kullen söder om Gottholmavägen. Området anses vara *”mycket skyddsvärt”* och identifieras som en nyckelbiotop². Målet bör enligt myndigheten vara att *”behålla kontinuiteten av gammal ek med inslag av andra ädellövträd. Spara död ved. Frihugg enstaka trängda ädellövträd från konkurrerande träd och buskvegetation. Viktigt att gynna föryngring av ädla lövträd.”* I området pekar Skogsstyrelsen ut signalarter som gulpudrad spiklav och lönnlav, den rödlistade taltickan och skogslind (naturvårdsart).³

Tyvärr är många av parkens ekar i dålig kondition och föryngringen har varit nästan obefintlig eftersom de små ekplantor som gror genast betas ned av vilt, främst rådjur men även älg. Återväxten försvåras också av att andra arter breder ut sig på ekarnas bekostnad. Det främsta problemet för föryngringen är att bokträden förökar sig snabbt. De växer fort, blir större än eken som får för lite ljus och dör. Boken anses av många ha höga estetiska värden, men saknar större värde för den biologiska mångfalden i våra trakter.

Den snabba tillväxten av bok är en ny företeelse. Traditionellt har träden haft svårt att föröka sig i vår del av landet, men det varmare klimatet har lett till att ollonen kan gro. I en mailväxling med Skogsforsk anser institutet att alla bokar bör tas bort, både de stora och små. Ett (sämre) alternativ är att behålla de stora bokarna av estetiska skäl, men regelbundet ta bort alla mindre, annars kommer boken att ta över allt mer och ekarna dö.

1 Riksantikvarieämbetet, riksintresse för kulturmiljövården AB 56 Gustavsberg

2 Nyckelbiotop är ett område med höga naturvärden som har stor betydelse för skogens växter och djur, och som ofta hyser hotade eller sällsynta arter. Begreppet används främst för skogsområden, och förekomsten av signalarter, som ofta är svampar och lavar, kan tyda på en nyckelbiotop.

3 *Signalarter* är arter som visar att det troligen finns rödlistade arter i området. *Rödlistade* arter är sådana som inte anses livskraftiga. Klassificeringen sträcker sig från något hotad till utdöd i fem olika kategorier. *Naturvårdsart* är ett samlingsbegrepp för arter som är särskilt värdefulla för naturvården, antingen för att de själva är hotade (rödlistade), är skyddade (fridlysta), eller för att deras närvaro indikerar ett område med höga biologiska värden (signalarter, typiska arter, ansvarsarter).

Även om ekarna står i centrum för naturvårdande intressen, finns det många andra arter som bidrar till parkens biologiska mångfald och kulturhistoria. Inför 1990-talets restaurering av parken genomförde JM en inventering av parkens träd och en noggrann inventering av områdets kärlväxter (örter, buskar och träd) genomfördes av Pella Larsson (nu Thiel) år 2003. I hennes data redovisas 139 arter. Bland buskar och träd finns 22 arter som är typiska för engelska parker (se tabell 1–3 i bilaga samt litteraturlistan). Många av dessa är med stor sannolikhet inplanterade.

I parken och dess omedelbara närhet har ornitologer och naturintresserade invånare identifierat räv, grävling, älg, rådjur och hare, liksom en lång rad fåglar, bland andra sparvhök, duvhök, ormråv, kattuggla, större hackspett, mindre hackspett, spillkråka och storskrak. En lista över observerade djur i parken och dess närmaste omgivningar finns i bilagans tabell 5–6.

Omgivning och siktlinjer

Den mest påtagliga skillnaden mot 1800-talets park är att omgivningen är helt förändrad. Där det förr fanns trädgårdar, odlingar och åkrar ligger idag täta bostadsområden, vägar och parkeringar. Parken är nu innesluten av bebyggelse på alla sidor utom i söder, där det fortfarande finns en viss kontakt med den skogsklädda kullen på andra sidan Gottholmavägen, liksom en kort sträcka i öster. Bebyggelsen har även inkräktat på parkens västra del så att den ursprungliga nord-sydliga delen av gångvägen är omöjlig att återskapa. Likaså har kullen nordväst om Farsta Slott skilts från parken genom bebyggelse och gångarna har vuxit igen.

Den påtagliga närvaron av bebyggelse medför stora begränsningar av möjligheten att följa en av principerna för engelska parker: att skapa vackra siktlinjer mot omgivande ängar, sjöar och odlingar som naturliga fortsättningar på, eller delar av, parken. Det är bara vid vissa platser sådana siktlinjer

Bild 5. Hilma Odelberg (till höger) med sällskap i engelska parken 1891, innan herrgården byggdes om. Bilden är troligen tagen vid den gång som gick strax söder om Oxenstiernas väg 1–3, se bild 4. Lägg märke till hur öppen parken var i denna del. Lennart Backmans bildarkiv, Gustavsbergs vänner.

kan (åter-)skapas. Den viktigaste är kanske fåfängan, där det idag bara finns viss sikt. Genom att hålla ned växtligheten kan siktlinjer öppnas mot omgivande skogar, slottet och genom parken.

En annan plats med siktlinje ut från parken mot omgivningen är från sluttningen i söder mot kullen på andra sidan om Gottholmavägen. Den visuella kopplingen mellan engelska parken och kullen (förr kallad Svinhagen) är viktig, även om den är smal. Den gör att parken blir en del av landskapet, snarare än en ö i ett hav av bostäder och bilar. En annan öppning finns från dammen österut över en gräsyta och längs den östra gångvägen finns även en fin siktlinje mot den gamla döda eken,

Utsikten ned mot parkeringen på De la Gardies väg kan naturligtvis inte mäta sig med om det hade varit en sjö, äng eller hage. Men den är ändå en ljusöppning i parkens annars ganska instängda rum och sluttningen påminner om en så kallad pelouse, en slagen sluttande äng som ofta fanns i engelska parker (tänk sluttningen nedanför Koppartälten i Hagaparken).

Öppningen fyller också en viktig funktion genom att vara en vacker och inspirerande insyn i parken. Utan tvekan har det alltid varit en viktig funktion hos engelska parker att de ska vara inbjudande, men detta påtalas sällan.

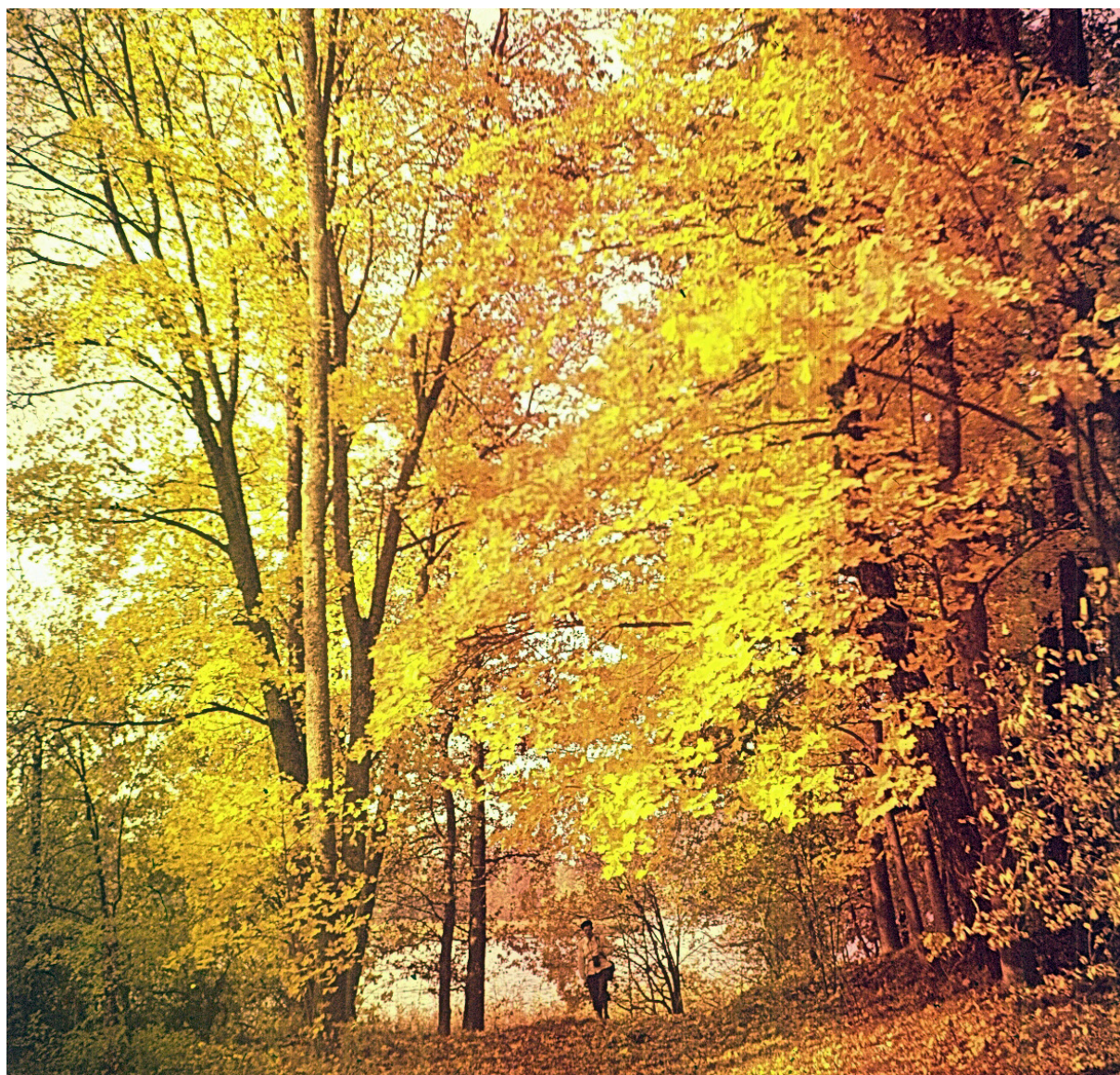

Bild 6. Höst i engelska parken 1948. Att döma av bilden var parken redan då kraftigt igenvuxen. Ljuset och terrängen antyder att bilden kan vara tagen där Engelska Parkvägen och Oxenstiernas väg går idag. Gustav Blombergs bildarkiv, Gustavsbergs vänner.

Inne i parken finns viktiga siktlinjer längs den övre delen av gångvägen från fåfängan ned mot Gottholmavägen, där marken bör ha en öppen karaktär så att blicken kan svepa över landskapet. Andra siktlinjer är från toppen av den slingrande stigen österut nedför berget, där det idag står en bänk, liksom från den södra gångvägen ned över sluttningen mot Gottholmavägen.

Kvarnstenen

I JM:s beskrivning av Farstas engelska park spekulerar Karl Lökvist kring att det kan ha legat en väderkvarn på den plats där fåfängan är idag (se litteraturlistan). Det finns inga fynd eller uppgifter i historiska dokument som stödjer detta, bara den stora kvarnstenen väster om berget och det faktum att gångvägen upp till platsen idag är ganska rak och flack, vilket vore en fördel vid eventuella transporter av spannmål och mjöl.

Med ledning av de kartor som finns och beskrivs ovan kan vi dra slutsatsen att en kvarn i alla fall inte har funnits efter år 1810. Gårdens trassliga historia under 1700-talet, då den först låg övergiven och sedan i rask takt gick från den ena ägaren till nästa, talar också emot att en kvarn skulle ha byggts vid den tiden. Om det har funnits en kvarn verkar det därför rimligast att den byggdes under Oxenstiernornas tid, det vill säga under andra halvan av 1600-talet då säteriet förvaltades av den driftiga Maria De la Gardie, och att den så småningom brann ned, kanske när ryssarna brände säteriet 1719.

Det kan ju även ha varit ett aldrig färdigställt projekt, kanske av Samuel Godenius. Men i dagsläget är kvarnens existens högst osäker. Vad vi däremot ser på kartorna är att gångvägen runt parken ända sedan 1810 verkar ha gjort en avstickare upp till den plats där kvarnstenen finns idag. På den äldsta kartan finns även en liten fyrkant inritad, men vad som fanns på platsen är okänt.

Björn Mellström, en av landets auktoriteter på kvarnstenar, tycker att stenen i Farstas engelska park ser ut att vara för ny för att vara från 1600-talets slut eller 1700-talet. Den är också ovanligt stor, 1,33 meter i diameter, och bör ha suttit i en stor kvarn. I brist på en närmare undersökning är hans gissning att stenen kommer från någon av de andra väder- och vattenkvarnar som har funnits i Gustavsberg, och sedan fraktats till platsen för att pryda den engelska parken. Det verkar inte heller orimligt. Parken hade troligen sin glansperiod under Wilhelm Odelbergs tid (1875–1924) och då lades flera kvarnar ned kring fabriken i Gustavsberg. Men osvuret är som vanligt bäst.

Hur som helst är området runt kvarnstenen en trevlig plats som är svårtillgänglig idag och närheten till husen på Oxenstiernas väg gör att den känns lite utsatt. På sikt bör den nog få lite mer underhåll, en bänk och en ordentlig gångväg.

Gångvägar

Gångvägar är ett centralt element i en engelsk park. De ska vara lätta att se och förstå och leda besökaren genom parkens rum. En av de engelska parkernas främsta trädgårdsarkitekter i Sverige, Fredrik Magnus Piper, menade att en viktig punkt i skapandet av en engelsk park är gångvägar, men de får heller inte vara för många. *"Undwikes alla onödige gångar, som bör ledas otwungit, och utan för många krökningar, utåt kanten af Bosqueerne"*. Ett stort antal gångar splittrar förståelsen och upplevelsen av en genomtänkt park.

Det ursprungliga gångsystemet bestod av en cirkulär gång (bild 2–4). Den västra delen av denna gång är borta, den gick ungefär där husen längs den östra sidan av Engelska Parkvägen och Oxenstiernas väg ligger idag och det verkar ha funnits en gång upp till platsen där stenbordet står idag. Tyvärr har denna del av parken hamnat i skymundan. Idag nås den bara genom en igenvuxen stig eller från fåfängan via en brant och otillgänglig nedstigning.

I en så välbesökt park som den i Farsta, dessutom omgiven av ett stort antal bostäder, är det naturligt och oundvikligt att det uppstår stigar och genvägar inne i parken, liksom spontana in- och utgångar. För att behålla förståelsen av det ursprungliga gångvägssystemet bör dessa stigar upplevas som tydligt väsensskilda från det större gångvägssystemet.

De nya stigar som leder ut ur parken, främst i dess östra del, skapar i vissa fall nya siktlinjer genom buskage och träd och blir ett nytt och spännande element i parken. Genvägarna inne i parken har inte samma positiva potential, de fragmenterar och splittrar upplevelsen av parken.

Entréer

Av kartan från 1810 framgår att parkens entré låg närmast säteribyggnaden, mitt emot äldreboendet i Ovalen. Se även foto på sidan 13. Det var helt naturligt att herrskapet inledde och avslutade sina promenader där. Senast 1854 fick parken en entré även i söder i samband med anläggandet av en gångväg upp mot fåfängan från vägen mot Gottholma. Troligen har dessa två entréer varit bestående fram till att bostadsområdet byggdes på 1990-talet. Möjligen fanns det även en entré i nordväst.

Sedan dess har flera mindre entréer uppstått spontant i anslutning till bostäderna runt parken. En flitigt använd sådan finns i sydost, vid parkeringen på De la Gardies väg. Den används huvudsakligen som genväg av boende på Engelska Parkvägen. Dessa nya entréer bör inte underhållas eller märkas upp eftersom det skulle fragmentera parkens struktur (se Gångvägar ovan).

4. Inriktning och skötsel

Samfällighetens avsikt med skötseln av all mark är att bevara och utveckla de kulturhistoriska, rekreativa och ekologiska värden som finns. Detta gäller i hög grad för de värdefulla tall- och ekområdena, engelska parkens särskilda miljö, liksom ångar, bryn och betad skogsmark.

För att nå detta mål har Farsta Slottsviks samfällighet och Värmdö kommun beslutat att bilda ett biotopskyddsområde på cirka 15 hektar av föreningens mark, framför allt i den västra delen av fastigheten där naturvärdena är högst.⁴ Enligt avtalet kommer FSS fortsätta att äga marken medan kommunen övertar förvaltning och skötsel i samråd med föreningens styrelse. I samband med detta har kommunen antagit en skötselplan för hela området.

Den engelska parken ingår i detta område. Eftersom den är väsensskild från övrig skogsmark vad gäller växtmaterial, skötselbehov samt social och kulturhistorisk betydelse finns särskilda anvisningar för parken, där även detta dokument ingår som underlag.

Samfällighetens inriktning för skötsel i hela biotopskyddsområdet, liksom andra delar av samfällighetens mark som präglas av höga natur- och kulturvärden, är att:

- Området skyddas mot exploatering och ska bibehålla sin karaktär.
- De kulturhistoriska och ekologiskt värdefulla miljöerna bevaras och utvecklas.
- Den historiska markanvändningen ska vara vägledande för skötseln. Olika delområden ska också kunna återspegla olika tidsepoker, projekt och ambitioner hos Farstas ägare.
- Områdets parkmässiga inslag bevaras, utvecklas och tydliggörs. Det innefattar främst de rester av engelska parken som återstår, men även mindre delobjekt.
- Kulturhistoriska lämningar eller andra spår av ett äldre kulturlandskap, exempelvis odlingsrösen, körvägar och byggnadsgrunder, ska bevaras och tydliggöras.

⁴ Värmdö kommun. Beslut om biotopskyddsområde Farsta Slottsvik på del av fastighet Gustavsberg 1:180, 2026.

- Skötselmetoder ska så långt som möjligt följa äldre tiders hävd och brukningstraditioner.
- Skyddsvärda växt- och djurarter ges förutsättningar att överleva i livskraftiga populationer. Särskild hänsyn ska tas till arter som har en historisk kontinuitet i området.
- Landskapet ska vara väl tillgängligt för rekreation och studier av natur och kultur.

För skötseln av den engelska parken innebär detta följande riktlinjer:

- Värna de gamla träden (främst ek) som är viktiga för den biologiska mångfalden och den kulturella karaktären.
- Bevara och underhåll de gamla gångvägarna, undvik att skapa nya.
- Förhindra igenväxning.
- Underhåll kulturhistoriska lämningar. Renovera vid behov.
- Bevara siktlinjerna och förstärk rumsligheten. Bevara ridåerna mot omgivande bebyggelse.
- Differentiera och renodla parkens olika vegetationskaraktärer och naturtyper. Upprätta en enkel växtplan med koppling till parkens kulturhistoria.
- Bekämpa eller kontrollera invasiva arter, men bevara variationer i växtlighet och respektera i möjligaste mån historiska och karaktäristiska kulturväxter.
- Förstärk den kulturhistoriska kopplingen till Farsta Slott. Utöka parken mot norr och öster.

Skyddsvärda, främmande och invasiva arter

Engelska parken och kullen i söder har mycket höga skyddsvärden, främst genom förekomsten av gamla ekar och tallar. Här finns rödlistade arter, signalarter och naturvårdsarter som visar hur viktigt området är, både regionalt och nationellt. Förutom asken, som är starkt hotad i landet, nämner Pella Thiels inventering även förekomsten av de nära hotade arterna vårärt och den snarlika vippärt (tabell 3). Dessa är beroende av lövskog och trädbärande gräsmarker som Farstas engelska park. Med all säkerhet har de vandrat in i parken på naturlig väg och behöver värnas.

En engelsk park är dock inte helt naturlig. Det är en idylliserad och människoskapad bild av naturen så som den kan framstå i konsten. Den är varken skog eller trädgård utan ska ses som en park, där varje del är avsedd att behaga betraktaren. Därför planterade ägarna ofta in exotiska och ovanliga arter som skulle väcka både förundran och beundran. I Farstas engelska park syns detta idag genom inslaget av bok, lärk, mahonia, syrener, snöbär, svarttall, blågran och tysklönn.

En del av dessa införda arter är eller kan vara invasiva, det vill säga att de kan spridas och tränga ut inhemska arter. Men deras förmåga att invadera varierar från art till art och beror i hög grad på omgivningen. Bland de som finns i engelska parken och dess närmaste omgivning är det främst mahonia och tysklönn som expanderar. Även syrenerna vid fåfången har brett ut sig längs branterna. Med ett varmare klimat kan detta ändras.

Problemen med bok har nämnts i tidigare avsnitt. Den är inte klassad som invasiv eftersom den finns naturligt i Sverige, men på våra breddgrader har det varmare klimatet gjort att den blivit ett problem eftersom den nu gror och tränger undan ekar och andra lövträd. Detta gäller på många håll i Mellansverige och även i Farstas engelska park där den breder ut sig på ett invasivt sätt.

5. Litteratur och länkar

Ett kunskapsunderlag om engelska parken togs fram av Karl Lökvist (JM) 1994 inför den renovering av parken som skulle genomföras när bostadsområdet byggdes. Det beskriver historiken kring Farsta Slott och den engelska parken, liksom teorier om engelska parker i allmänhet. I samma ve

tog Lövkvist även fram ett omfattande underlag om parkens träd och buskar vid den tiden, liksom anvisningar om hur renoveringen skulle genomföras.

År 2002 togs den första kända skötselplanen fram (okänd upphovsperson). Denna var mycket översiktlig och följdes av en liknande plan 2013, antagen av FSS styrelse. På uppdrag av samfälligheten genomförde Pella Larsson (nu Thiel) en kompletterande inventering av parken 2003, med fokus på markfloran (se tabeller i bilagan). I dokumentet finns även en rudimentär skötselplan för parken.

Den befintliga växtligheten i Farstas engelska park är därmed väldokumenterad. Tyvärr saknas dock litteratur om parkens ursprungliga växtlighet. För att komma närmare parkens karaktär behöver vi luta oss mot underlag från andra engelska parker, se exempelvis SLU (2010) nedan och tabeller i bilagan.

Farstas engelska park

Värmdö kommun (2026). Beslut om biotopskyddsområde Farsta Slottsvik på del av fastighet Gustavsberg 1:180.

Farsta Slottsviks samfällighetsförening (2013). [Skötselplan Grönområden, version 1c](#), 5 sidor.

Okänd (2002). [Den engelska parken Farsta Slottsvik, Skötselanvisningar](#). 2 sidor plus JM:s inventering, trädlista och karta från 1994, 17 sidor.

Pella Larsson, nu Thiel (2003). [Vegetationen i Engelska Parken, Farsta Slottsvik, inventering och förslag till framtida skötsel](#), 15 sidor inklusive tabeller.

JM byggnads AB (1995), Karl Lövkvist. [Trädgårdsanläggningarna och den engelska parken vid Farsta Slottsvik på Värmdö](#). Historik och beskrivning, 23 sidor.

JM byggnads AB (1994), Karl Lövkvist. *Inventering av den engelska parken vid Farsta Slott, Gustavsberg*. Växtinventering m.m. 4 sidor + kartor och tabeller, 11 sidor. Se Okänd (2002) ovan.

JM byggnads AB (1994), Karl Lövkvist. [Förslags- och åtgärdsplan för upprustning av den engelska parken vid Farsta Slott, Gustavsberg](#). Åtgärdsförslag, 3 sidor.

Om andra engelska parker

Länsstyrelsen i Stockholm (2025). [Utvecklingsprojekt inom Kungliga Nationalstadsparken](#).

SLU (2010), Emma Paulsen. [Växtmaterialet i 1700-talets engelska park – En växtplan för Engelska kullen på Gunnebo](#).

SLU/Sweco (2009), Andreas Johansson. [Rydboholms engelska park, historik och vårdprogram](#).

Stockholms stad (2018), Nivå landskapsarkitekter. [Riddersvik parkprogram](#), samrådshandling.

Länsstyrelsen Dalarnas län (2019). [Grängshammars engelska park, historik och vårdprogram](#).

Vidare läsning

Riksantikvarieämbetet, [riksintresse Gustavsberg \(AB 56\)](#).

Värmdö kommun (odaterad). [Riksintresset Gustavsberg – en fördjupning och precisering av riksintressets värden](#).

Stockholms läns museum (2004). [Farsta gårde](#), arkeologisk delundersökning av boplatz RAÄ 40, Farsta, Gustavsberg.

JM och Värmdö kommun (1998). [Farsta 1](#), en antikvarisk dokumentation av ett lantarbetarebostadshus i Gustavsberg.

Se även FSS hemsida, farstaslottsvik.nu

6. Historik och ägarlängd

Fornlämningar söder om Kattholmen visar att Farsta har varit bebott sedan åtminstone 1000-talet. Nedan återfinns en sammanställning av de personer som vi vet har ägt, bott eller verkat på gården, liksom betydelsefulla händelser.

När?	Vem?	Vad?
1322	Magnus	"Magnum de Farstae" nämns som vittne i ett ting där Nils Abjörnsson byter bort Södra Ljusterö till ärkebiskop Olof i Uppsala. Gården Farsta anses ha legat strax söder om Kattholmen nära Gustavsbergs hamn. I området finns lämningar av en bosättning som går tillbaka till åtminstone 1000-talet.
1409	Peder Jönsson	I en jordebok nämns ett räfstetingsbrev som ger kronan rätt till skatt för tio öresland i Farsta som "Pedher Jönisson hauer". Troligen är det samma gård som avses ovan. Öresland är ett ekonomiskt mått på den mark som odlades och motsvarar cirka 15 hektar, ett mycket stort jordbruk vid den tiden.
1612	Rasmus Lars	Gården är delad i två. Den äldre gården, vid Farsta gärde, drivs av Rasmus och omfattar sex öresland, medan en ny gård har etablerats längre västerut, troligen i närheten av nuvarande Farsta Slott. Den omfattar tre öresland och drivs av Lars. Trots delningen är de båda utan jämförelse de största gårdarna på Farstalandet.
1627	Anders Påvelsson	Skeppskaptenen tar över båda gårdarna. Den östra gården hade han tidigare uppburit räntan av och 1627 köpte han äganderätten för 460 daler. Samtidigt tog han även över arrendet på den västra gården. Årtalet finns på gaveln av Farsta Slott.
1639	Kronan	Farsta tas över av kronan. Orsaken är okänd.
1640	Gabriel Gustafsson Oxenstierna (bror till Axel)	Oxenstierna byter till sig Farsta från kronan. Sedan 1620-talet ägde han stora egendomar i landet, bland annat Tyresö slott, Margretelund, Sätuna mm. På Värmdö äger han dessutom Norra Lagnö, Anneberg, Långsunda, Stora Kovik, Skevik, Kårboda, Tjustvik, Boda och Ösby. Han dör samma år, 1640.
1641	Gustaf Gabrielsson Oxenstierna	Farsta och andra egendomar på Värmdö ärvs av sonen som dessutom lägger till Vik, Mölnvik, Mörtlös, Hervik, Hemmesta, Betsede, Gottholma, Vretland, Brottö, Nyvarp, Alsvik, Själsvik, Östra och Västra Ekedal, Aspvik, Lilla Kovik, Knarnäs och Mörby. Gift med drottning Kristinas hovmästarinna, den då 16-åriga grevinnan Maria De la Gardie. Gustaf dör 1648, efterlämnande två döttrar: Gustava Juliana och (då ofödda) Märta Elisabeth.
1648	Maria De la Gardie Gustava Juliana Oxenstierna Christoffer Gyllenstierna	Gustava Juliana är bara fyra år när hon ärver Farsta. Egendomen förvaltas av hennes mor, Maria De la Gardie som samma år anlägger ett tegelbruk i Farstaviken och börjar bygga säteriet Farsta Hus, där Farsta Slott står idag.
1652	Maria De la Gardie Jakob De la Gardie	Marias far Jakob, en av landets allra rikaste och mäktigaste personer, dör och efterlämnar stora egendomar till 25-åriga Maria.
1669	Gustava Juliana Oxenstierna Christoffer Gyllenstierna Maria Gustava Gyllenstierna	Gustava Juliana gifter sig med Christoffer Gyllenstierna, greve, militär och ämbetsman. Men Maria De la Gardie fortsätter att förvalta egendomen till Gyllenstiernas stora irritation. Paret får en dotter, Maria Gustava (Maja).
1673	Christoffer Gyllenstierna	Gyllenstierna får till slut förvalterskapet efter processer med svärmodern. Reduktionen har minskat egendomen drastiskt.
1675	Gustava Juliana Oxenstierna	Gustava Juliana dör i barnsäng.
1693	Karl Bonde Maja Gyllenstierna	Maja gifter sig med Karl Bonde. Hon äger 1/3 av egendomen medan fadern Christoffer äger resten. Bonde köper ut fadern.
1694	Maria De la Gardie	Maria går bort på Tyresö slott, efter årtal av processer och konflikter.

När?	Vem?	Vad?
1699	Maja Gyllenstierna Ebba Banér	Bonde dör och Maja ärver sin mans andelar men säljer genast egendomen till sin kusin Ebba Banér, dotter till Gustava Julianas yngre syster Märta Elisabeth och alltså barnbarn till Maria De la Gardie och Gustav Oxenstierna.
1711	Ebba Banér Johan Creutz	1711 gifter Ebba sig med greven och riksrådet Johan Creutz som förvaltar det reducerade Farsta. I juli 1719 bränns Farsta och Gottholma ned till grunderna vid de så kallade rysshärjningarna. Det barnlösa paret kvarstår dock som ägare fram till Ebbas död 1736, därefter förvaltar Creutz gården själv.
1741	Karin Bonde Christoffer von Düring	Karin (Katarina) är dotter till Maja Oxenstierna och gift med militären, politikern och alfa-hannen Christoffer Düring, en tysk officer som invandrade till Sverige och sedermera blev greve. Efter Ebba Banérs död inleder von Düring en process där han anklagar Creutz för gamla oförrätter: Creutz och Banér ska stå i skuld till hans hustru Karin sedan arvsfiktet efter Karins mor, Maja Oxenstierna. Det hela slutar med att Farsta övergår till Bonde och von Düring. Troligen är det de som bygger upp det nedbrända säteriet i början av 1750-talet.
1755	Karin Bonde Christoffer von Düring	Karin dör och därmed slutar Oxenstiernornas drygt hundraåriga välde på Farsta. Düring säljer egendomen till Karl Otto Hamilton året därpå.
1640–1755	Sammanfattning: Farstas väg inom släkten Oxenstierna	GUSTAV OXENSTIERNA ❤️ MARIA DE LA GARDIE GUSTAVA JULIANA OXENSTIERNA MÄRTA ELISABETH OXENSTIERNA CHRISTOFFER GYLLENSTIERNA GUSTAF BANÉR MARIA GUSTAVA OXENSTIERNA EBBA BANÉR CARL BONDE JOHAN CREUTZ KARIN BONDE CHRISTOFFER VON DÜRING
1756	Karl Otto Hamilton Sally Jennings	Hamilton är av skotsk börd. 1755 blir han riksråd, politiker och är gift med den förmögna skotskan Sara (Sally) Jennings. Med Hamilton kommer den första industrialiseringen till Farsta. Han anlägger mjölkvarn, bränneri och krutbruk vid Kovik.
1770	Sally Jennings	Sally är endast 37 år när Karl Otto går bort 1770 men bor kvar på Farsta tio år till. Sedan säljer hon gården till en landsfrände, den stormrike skotten George Seton. Därmed inleds ett turbulent decennium med tre brittiska ägare.
1780	George Seton John Wedderburn	Seton är gammal och barnlös och ser sig om efter en kompanjon och arvinge. Valet faller först på en systerson som inkallas från England, John (även kallad Johan) Wedderburn. Seton blir dock besviken. Med löfte om att få ett eget gods (Farsta) lockar han en annan systerson, Alexander Baron, som adopteras och blir universalarvinge.
1781	Alexander Baron	Om Baron någonsin vistas på Farsta är osäkert, gården arrenderas av notfiskaråldermannen i Stockholm, Henrik Österman som möjligen bor där. 1785 köper Seton istället den kungliga klenoden Ekolsunds slott av Gustav III och skänker egendomen till Baron som genast flyttar dit. Baron skänker i sin tur Farsta till sin kusin, den av Seton ratade John Wedderburn. Baron naturaliseras som svensk med efternamnet Seton.
1786	John Wedderburn Henrik Österman Henrik Österman jr	Wedderburn hinner knappt få Farsta förrän problemen tornar upp sig. Både Seton och arrendatorn Österman dör 1786 och arrendet övergår till Östermans son, bryggaren Henrik Österman junior. Denne gör anspråk på arrendet och Wedderburn hinner aldrig flytta in. Istället bosätter han sig på gården Vik och blir sedermera galen.

När?	Vem?	Vad?
1792	Henrik Österman jr	Efter förhandlingar med Wedderburns släktingar köper Österman Farsta 1792. I samma affär ingår Ösby, Östra och Västra Ekedal, Kårboda, Mölnvik och Lilla Kovik. Den sinnessjuke Wedderburn sitter kvar i Vik till sin död 1797.
1799	Jonas Ostermarck	Vad som orsakade Östermans försäljning av egendomen är oklart, men 1799 såldes Farsta i en trasslig affär till kamreren Jonas Ostermarck. Vi vet inget om honom, men han säljer vidare sju år senare. Kanske köpte han Farsta på ren spekulation sedan lagstiftningen om att endast adelsmän fick bo på säterier hade luckrats upp.
1806	Bernt Wilhelm Fock	Den finlandsfödde Fock tar över Farsta. Han är överstelöjtnant och verkar anstränga sig för att modernisera såväl jordbruk som tegelbruk och andra verksamheter.
1810	Bernt Wilhelm Fock	Fock upprättar den första kända kartan över gården 1810. Där framgår att det finns en engelsk park söder om huvudbyggnaden och möjligen är det han som anlägger den. Men även Fock säljer snart gården.
1811	Gustav Fredrik Åkerhielm Gustav Löwenhjelm Karl Löwenhjelm	Den unge Åkerhielm lämnar militärtjänsten och är entusiastisk över att prova sina krafter på lantbruk på Farsta. Bröderna Löwenhjelm är intressenter som ska kamma hem en del av vinsten. De "tre hjelmarna" är överstar och av hög börd, men för Åkerhielm slutar äventyret snabbt. Det enda påtagliga minne vi har av honom är den lindallé han låter plantera mellan Farstas huvudbyggnad och bryggan. Han säljer sin andel två år senare till den unge riksdagsmannen Karl Johan af Nordin.
1813	Karl Johan af Nordin Gustav Löwenhjelm Karl Löwenhjelm	af Nordin genomför ett par reformer som får betydelse för Farstas framtid. Den ena är att han 1815 delar upp egendomen så att Farsta med jordbruk blir en enhet medan den industriella verksamheten runt tegelbruket blir en annan, under namnet Gustavsberg. Den andra reformen är att han låter bygga en flottbro mellan Farstalandet och Ormingelandet, vilket underlättar transporter mellan Farsta och Stockholm.
1816	Jakob Söderström Gustav Löwenhjelm	af Nordin säljer sin andel till lantbrukaren Jakob Söderström. Samtidigt löser Gustav Löwenhjelm ut sin bror Karl.
1818	Johan Herman Öhman Gustav Löwenhjelm	Lantbrukaren Söderström hamnar snabbt på obestånd och Löwenhjelm arrenderar ut hela verksamheten till grosshandlaren Johan Herman Öhman, en händelse som en gång för alla ska forma Gustavsbergs och Farstas framtid.
1821	Johan Herman Öhman	Öhman köper hela verksamheten av Löwenhjelm och hans plan är att lägga ned tegelbruket och istället starta en porslinsfabrik.
1825	Johan Herman Öhman Johan Olov Wennberg Lorentz Orre Per Engman (1826)	Öhman lyckas intressera kommersrådet Wennberg för projektet och denne kliver in som kompanjon 1825 i en komplicerad affär. Egendomen delas upp så att Öhman får majoritet i industrianläggningarna medan Wennman har en tredjedel. En liten del övertas 1826 av Per Engman, en skicklig mekaniker som behövs i verksamheten. Wennman övertar ensam Farsta och Tjustvik men arrenderar ut gårdarna till Öhman som i sin tur överlåter arrendet på handelsmannen Lorentz Orre mot att fabriksarbetare får bo i Farstas undervåning.
1827	Johan Herman Öhman Per Engman	Verksamheten i bolaget Öhman & Comp. går dåligt och Wennman drar sig ur. Goda råd är dyra för Öhman som beslutar att bilda ett aktiebolag för att få in pengar till rörelsen. För att kompensera för förlusterna i porslinsstillverkningen startas tillverkning av det nyligen uppfunna vaxljuset. Verksamheten förläggs till en plats öster om kyrkan där Vaxbleket (Bleket) blir centralpunkt.
1828	Johan Herman Öhman Aktieägare	Gustavsbergs Fabriksaktiebolag bildas den 2 juni. Öhman utses av ledningen till disponent, men det blir snabbt tydligt att porslinsfabriken är ett ofärdigt hastverk, att Öhmans planer är ett luftslott och att han själv inte är kapabel att leda verksamheten. I december får han sparken. Öhmans mor bor på Farsta till 1835.

När?	Vem?	Vad?
1835	Karl Ulrik Öhman Ulrika Arnberg	Johan Hermans bror Karl Ulrik övertar Farsta men gör snart konkurs. Byggnaderna uppges vara "i mindre gott stånd". Detsamma gällde nog jordbruket. Vid konkursauktionen säljs gården till en faster, änkefru Ulrika Arnberg i Norrköping.
1836	Simon Nordström H.J Oldenburg Chr Brandelius H. Owenius jr N.G Netzel G. Sandeberg	Trots ny ledning och tillskott av kapital är Gustavsbergs resultat usla. 1836 beslutar styrelsen att bolaget ska säljas. Sex av de största aktieägarna köper dock företaget för att driva det i egen regi under namnet Gustavsbergs Fabrikers Instressenter, senare med tillägget Aktiebolag. Namnet var i bruk till 1947. I spetsen finns Simon Nordström, disponent i Godenius & Co. Företaget har sedan Öhmans tid stora ekonomiska intressen i porslinsfabriken och har inte råd att låta den gå omkull.
1839	Erik Gustav Godenius Sven Wakt	Farsta med Tjustvik säljs till ägaren av Godenius & Co. Erik Gustav Godenius. Så vitt känt besökte han aldrig Farsta. Gården förvaltas av Sven Wakt.
1842	Simon Nordström	Tillverkningen av vaxljus läggs ned eftersom Gustavsberg inte kan konkurrera med Lars Johan Hiertas tillverkning vid Liljeholmens stearinfabrik, startad 1839. Alla byggnader utom Bleket rivs.
1845	Samuel Godenius	Erik Gustav Godenius avlider och brorsonen Samuel ärver såväl Godenius & Co. som Farsta och de ekonomiska kraven på porslinsfabriken. Med stor energi (och mycket kapital) ägnar sig Samuel åt att lägga om produktionen, renovera byggnaderna, anlägga nya torp och bryta ny jordbruksmark. Under tiden går fabriken fortsatt dåligt och flera av aktieägarna säljer eller överlåter sina aktier på andra sätt.
1849	Aktieägare Samuel Godenius	Ägarna av Gustavsbergs Fabrikers Instressenter beslutar att sälja verksamheten, men anbudet är för dåliga och försäljningen ställs in. Istället löser Samuel Godenius successivt in samtliga aktier och lägger dem i sitt ärvda företag Godenius & Co.
1852	Samuel Godenius	Godenius är ensam ägare till både Farsta med Tjustvik och industriverksamheten i Gustavsberg. Han övertar dessutom ledningen av fabriken. Nu inleds en period av omfattande ombyggnader och investeringar.
1860	Familjen Godenius	Samuel flyttar från sitt gods Ribbingsholm till Farsta med sin hustru Maria Charlotta Norbin, fyra vuxna döttrar och en son.
1862	Samuel Godenius Emma Charlotta Godenius Carl Jakob Rossander	Godenius skänker marken på Täcka udden till den äldsta av döttrarna, Emma Charlotta, och hennes make. Där bygger de en av områdets första sommarvillor och anlägger en egen liten engelsk park. På tomten har det tidigare funnits ett magasin byggt av tegel, troligen för förvaring av krut (se 1756). På en karta kallas viken mot Farsta brygga för Magasinsviken.
1867	Selma Godenius Axel Key	Bråvalla byggs som sommarbostad åt en annan av Godenius fyra döttrar, Selma, och hennes man Axel Key.
1869	Hilma Godenius Wilhelm Odelberg	En tredje dotter, Hilma, gifter sig med Wilhelm Odelberg och svärsonen träder in som disponent i fabriken. Odelberg får tidigt stor handlingsfrihet. Paret bosätter sig i Gula byggnaden men Hilma har fått Farstavik av sin far och den tidigare statbyggnaden byggs om till sommarbostad.
1875	Samuel Godenius Wilhelm Odelberg Hilma Odelberg	Godenius överlåter ägandet av både fabriken och Farsta till Gustavsbergs Fabrikers Instressenter. Snart köper fabriken upp ett stort antal andra egendomar, t.ex. Östra Ekedal, Ösby, Mölnvik, Tjustvik och Lemshaga. Odelberg tar över förvaltningen även av Farsta. Paret Odelberg flyttar till Stockholm men bor på Farstavik på somrarna.
1878	Samuel Godenius	Godenius har stora investeringar i järnbruk i Dalarna och verksamheten går omkull. Han tvingas ställa in betalningarna och överlåter sin aktiemajoritet i Gustavsberg till anhöriga och vänner. Wilhelm Odelberg leder i princip all verksamhet.

När?	Vem?	Vad?
1879	Wilhelm Odelberg Hilma Odelberg	Paret Wilhelm och Hilma Odelberg flyttar in i Farstas huvudbyggnad.
1880	Samuel Godenius Wilhelm Odelberg	Vid porslinsfabrikens bolagsstämma representerar Godenius bara två av bolagets 200 aktier. De största posterna innehas av Wilhelm Odelberg (34) och dennes far Axel (30). Samma år köper företaget Västra Ekedel och äger nu all mark runt Farstavi-ken, inklusive inloppet vid Farsta brohåll.
1891	Samuel Godenius	Godenius går bort vid 85 års ålder.
1892	Wilhelm Odelberg	Odelberg satsar stort på Farstas jordbruk och bygger bland annat en ny ladugård för 40 kor och en hölada på stora ängen.
1895	Wilhelm Odelberg Axel Odelberg	Huvudbyggnaden i Farsta byggs om 1895–1896. Försättningsvis blir den (kanske ironiskt) känd som Farsta Slott, ett namn som har formaliserats. Samma år kliver Wilhelms son Axel in i porslinsfabrikens verksamhet som teknisk chef och vice direktör.
1900	Victor Odelberg	Axels yngre bror Victor ansluter sig till företaget som ekonomi- och personalchef men har dessutom ansvar för jordbruket och Farsta. Även han tituleras vice direktör.
1910	Wilhelm Odelberg Maria Odelberg Hjalmar Bennich	Odelberg för vidare Samuel Godenius frikostiga politik att skänka mark och praktfulla bostäder till sina barn. Han bygger Farsta udde, ritad av arkitekten Ferdinand Boberg, till dottern Maria och hennes man Hjalmar.
1911	Wilhelm Odelberg Axel Odelberg Maud Jane Beavis	Även sonen Axel får en egendom av fadern. 1911 bygger han Villa Strandvik åt Axel och hans engelska fru Maud Jane. Enligt vissa uppgifter är även Strandvik ett av Bobergs verk.
1917	Wilhelm Kåge	Formgivaren anställs som konstnärlig ledare på porslinsfabri-ken.
1924	Wilhelm Odelberg	Odelberg dör vid en ålder av knappt 80 efter några år med kräm-por. Hilma bor kvar på Farsta.
1936	Stig Lindberg	Lindberg provanställs som elev hos Kåge.
1937	Axel Odelberg Victor Odelberg Kooperationen Hjalmar Olson	Kraven på investeringskapital är för stora för bröderna Odel-berg. De säljer hela verksamheten, inklusive Farsta och andra egendomar, till Kooperativa Förbundet. Hjalmar Olson, som har jobbat på fabriken sedan 1929, blir direktör. Företaget utveck-las till en stor koncern med många verksamhetsområden och underliggande företag på andra orter.
1945	Hilma Odelberg	Hilma går bort och Farsta Slott står länge tomt och övergivet, till synes utan skötsel. På 1960- och 1970-talet är det ett spök-hus med igenbommade fönster, flagnande fasad, hoprasade trossbottnar, hemlösa och plats för busliv bland Gustavsbergs tonåringar.
1979	Kooperationen JM	Efter många goda år får koncernen Gustavsberg problem med lönsamheten. Farsta och andra delar av egendomen säljs till byggbolaget JM som planerar att exploatera området med 400 bostäder under namnet Farsta Slottsvik. Projektering och byg-gande tar över tjugo år och marken delas upp i delområden med enskilda fastigheter, bostadsrättsföreningar och samfälligheter. I processen försvinner många kulturhistoriskt värdefulla miljöer och byggnader.
1994	JM	Det renoverade Farsta Slott är den första byggnaden att stå klar i det nya bostadsområdet. Den följs snart av bostäder i Farsta-vik, Oxenstiernas väg, Engelska Parkvägen, De la Gardies väg, Godenius väg, Öhmans väg, Hjalmar Olssons väg, Rättarvägen, Barlows väg och slutligen Palmqvists väg.
2005	Farsta Slottsviks samfällighetsförening	En betydande del av området består av mark, vägar och ledning-ar som ägs gemensamt av områdets boende. De förvaltas av den nybildade samfällighetsföreningen.
2006	Palmqvists väg	Det sista delområdet står färdigt för inflyttning.

Bilaga, tabeller

Tabell 1. Större träd i engelska parken vid JM:s trädinventering 1994.

Utöver träden i denna tabell fanns ett stort antal mindre träd som märktes ut på en karta men inte finns med här, se tabell 2 nedan. Observera att många av dessa träd har dött eller avverkats och att den inventerade ytan är större än dagens avgränsningar för parken. Noterbart är det stora antalet ekar och att det inte finns någon notering om gran, förutom de exotiska arterna.

Art	Antal	Art	Antal
Alm	3	Koreansk gran	1
Ask (EN)	23	Lind	5
Avenbok	6	Lärk	31
Björk	10	Lönn	39
Blågran (PH)	3	Oxel	2
Bok	15	Rönn	6
Ek	359	Sälg	7
Hästkastanj (SE)	2	Tall	34

Tabell 2. Buskar och mindre träd i engelska parken enligt kartan från JM:s trädinventering 1994.

Bland de mindre träden var eken ovanlig medan gran var vanlig. Eftersom inventeringen av större träd (tabell 1) inte innehöll en enda större gran kan vi dra slutsatsen att granen hade vandrat in i parken ganska sent och började ta över. Vissa arter saknas. Se även tabell 3 för en mer komplett lista.

Art	Förekomst	Art	Förekomst
Ask (EN)	Mycket riklig i östra delen	Lärk	Begränsad
Avenbok	Begränsad	Lönn	Ovanlig
Bok	Begränsad	Mahonia (SE)	Ovanlig
Berberis	Ovanlig	Oxel	Ovanlig
Björk	Begränsad	Rönn	Ovanlig
Ek	Ovanlig	Ros	Begränsad
En	Begränsad	Slån	Ovanlig
Gran	Vanlig	Snöbär	Ovanlig
Hassel	Riklig	Tall	Ovanlig
Hagtorn	Begränsad		

Tabell 3. Kärlväxter i Farstas engelska park
Inventering av Pella Larsson (2003)

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Ask (EN)	<i>Fraxinus excelsior</i>
Avenbok	<i>Carpinus betulus</i>
Backskafting	<i>Brachypodium pinnatum</i>
Backtrav	<i>Arabidopsis thaliana</i>
Bergsslok	<i>Melica nutans vulgare</i>
Bergssyra	<i>Rumex acetosa</i>
Blekstarr	<i>Carex pallescens</i>
Blodnäva	<i>Geranium sanguinum</i>
Blodrot	<i>Potentilla erecta</i>
Blåbär	<i>Vaccinium myrtillus</i>

Förkortningar

I tabellerna förekommer förkortningar för invasivitet och livskraft.

Beteckning	Förklaring
SE	Mycket hög risk för invasivitet
HI	Hög risk för invasivitet
PH	Potentiellt hög risk
LO	Låg risk
VU	Sårbar
NT	Nära hotad
EN	Starkt hotad
CR	Akut hotad

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>
Bok	<i>Fagus sylvatica</i>
Borstnejlika (PH)	<i>Dianthus barbatus</i>
Bredkaveldun	<i>Typha latifolia</i>
Brunrör	<i>Calamagrostis purpurea</i>
Daggkåpa	<i>Alchemilla</i> sp.
Druvfläder	<i>Sambucus racemosa</i>
Duvvicker	<i>Vicia hirsuta</i>
Ek	<i>Quercus robur</i>
Fackelblomster	<i>Lythrum salicaria</i>
Femfingerört	<i>Potentilla argentea</i>
Flenört	<i>Scrophularia nodosa</i>
Flyghavre	<i>Avena fatua</i>
Fyrkantig johannesört	<i>Hypericum maculatum</i>
Förgätmigej	<i>Myosotis scorpioides</i>
Getapel	<i>Rhamnus cathartica</i>
Getrams	<i>Polygonatum odoratum</i>
Grusstarr	<i>Carex hirta</i>
Gräslök	<i>Allium schoenoprasum</i>
Grässtjärnblomma	<i>Stellaria graminea</i>
Gullviva	<i>Primula veris</i>
Gulmåra	<i>Galium verum</i>
Gulsporre	<i>Linaria vulgaris</i>
Gulvial	<i>Lathyrus pratensis</i>
Gökärt	<i>Lathyrus linifolius</i>
Hallon	<i>Rubus idaeus</i>
Harstarr	<i>Carex ovalis</i>
Hassel	<i>Corylus avellana</i>
Hesperis	<i>Hesperis matronalis</i>
Humbleblomster	<i>Geum rivale</i>
Hundstarr	<i>Carex nigra</i>
Hundäxing	<i>Dactylus glomerata</i>
Häckspirea (HI)	<i>Spiraea salicifolia</i>
Hägg	<i>Prunus padus</i>
Häggmispel (SE)	<i>Amelanchier spicata</i>
Hönsarv	<i>Cerastium fontanum</i> ssp
Idegran*	<i>Taxus baccata</i>
Kirskål	<i>Aegopodium podagraria</i>
Knippfryle	<i>Luzula campestris</i>
Knylhavre	<i>Arrhenatherum elatus</i>
Krollilja	<i>Lilium martagon</i>
Krusskräppa	<i>Rumex crispus</i>
Kruståtel	<i>Deschampsia cespitosa</i>
Kråkvicker	<i>Vicia cracca</i>
Kvickrot	<i>Elymus repens</i>
Kärleksört	<i>Sedum telephium</i>

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Liljekonvalj	<i>Convallaria majalis</i>
Lingon	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Liten fetknopp	<i>Sedum annuum</i>
Lundgröe	<i>Poa nemoralis</i>
Lundkoval/Natt o dag	<i>Melampyrum nemorosum</i>
Lundtrav	<i>Draba muralis</i>
Lärk	<i>Larix decidua</i>
Löktrav	<i>Alliaria petiolata</i>
Lönn	<i>Acer platanoides</i>
Mahonia (SE)	<i>Mahonia aquifolia</i>
Majsmörblomma	<i>Ranunculus auricomus</i>
Mandelblomma	<i>Saxifraga granulata</i>
Mjölkört	<i>Chamaenerion angusti.</i>
Myskmadra/myska	<i>Galiuni odoratum</i>
Måbär	<i>Ribes alpinum</i>
Nejlikrot	<i>Geum urbanum</i>
Nyponros	<i>Rosa dumalis</i>
Oxel	<i>Sorbus intermedia</i>
Parksmultron (HI)	<i>Fragaria moscata</i>
Piggstarr	<i>Carex spicata</i>
Pipdån	<i>Galeopsis tetrahit</i>
Piprör	<i>Calamagrostis arundinacea</i>
Ryltåg	<i>Juncus articulatus</i>
Rödklöver	<i>Trifolium pratense</i>
Rönn	<i>Sorbus aucuparia</i>
Sammetsdagdkåpa	<i>Alchemilla glaucescens</i>
Sandnarv	<i>Arenaria serpyllifolia</i>
Skogsbräken	<i>Dryopteris carthusiana</i>
Skogskornell	<i>Cornus sanguinea</i>
Skogslind	<i>Tilia cordata</i>
Skogsnarv	<i>Moehringia trinervia</i>
Skogsnäva	<i>Geranium sylvaticum</i>
Skogssäv	<i>Scirpus sylvaticus</i>
Skogsviol	<i>Viola riviniana</i>
Slån	<i>Prunus spinosa</i>
Smultron	<i>Fragaria vesca</i>
Smörblomma	<i>Ranunculus acris</i>
Snärjmåra	<i>Galium aparine</i>
Snöbär	<i>Symphoricarpos rivularis</i>
Spenört	<i>Laserpitium latifolium</i>
Spetshtagtorn	<i>Crataegus rhipidophylla</i>
Stenbräken	<i>Cystopteris fragilis</i>
Stenbär	<i>Rubus saxatilis</i>
Stensöta	<i>Polypodium vulgare</i>
Stinknäva	<i>Geranium robertianum</i>
Stinksyska	<i>Stachys sylvatica</i>

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Stormåra	<i>Galium album</i>
Styvmorsviol	<i>Viola tricolor</i>
Svalting	<i>Alisam plantago-aquatica</i>
Svalört	<i>Ranunculus ficaria</i>
Svartkämpar	<i>Plantago lanceolata</i>
Svarttall (SE)	<i>Pinus nigra</i>
Svinmålla	<i>Chenopodium album</i>
Syren (SE)	<i>Syringa vulgaris</i>
Sälg	<i>Salix caprea</i>
Tall	<i>Pinus sylvestris</i>
Teveronica	<i>Veronica chamaedrys</i>
Timotej	<i>Phleum pratense</i>
Träjon	<i>Dryopteris filix-mas</i>
Tuvsvingel	<i>Festuca rubra ssp fallax</i>
Tuvtåtel	<i>Deschampsia cespitosa</i>
Tysklönn (SE)	<i>Acer pseudoplatanus</i>
Vintergröna	<i>Vinca minor</i>
Vippärt (NT)	<i>Lathyrus niger</i>

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Vitgröe	<i>Poa annua</i>
Vitklöver	<i>Trifolium repens</i>
Vitsippa	<i>Anemone nemorosa</i>
Vårbrodd	<i>Anthoxantum odoratum</i>
Vårfryle	<i>Luzula pilosa</i>
Vårtbjörk	<i>Betula pendula</i>
Vårärt (NT)	<i>Lathyrus vernus</i>
Våtarv	<i>Stellaria media</i>
Åkerfräken	<i>Equisetum arvense</i>
Åkervinda	<i>Convolvulus arvensis</i>
Äkta johannesört	<i>Hypericum perforatum</i>
Älggräs	<i>Filipendula ulmaria</i>
Ängsgröe	<i>Poa pratensis</i>
Ängshaverrot	<i>Tragopogon pratensis</i>
Ängskavle	<i>Alopecurus pratensis</i>
Ängssyra	<i>Rumex acetosa</i>
Ärenpris	<i>Veronica officinalis</i>
Ögontröst	<i>Euphrasia stricta</i>

* Norr om Oxenstiernas väg, utanför utredningsområdet.

Källor: Bearbetning av Vegetationen i Engelska parken, kärlväxtinventering, Pella Larsson 2003 samt Artdatabanken, SLU.

Tabell 3, tillägg

Sedan inventeringarna ovan har även följande kärlväxter införts (2026).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Bärhäggmispel (HI)	<i>Amelanchier alnifolia</i>
Parkolvon (SE)	<i>Viburnum lantana</i>
Skogsolvon	<i>Viburnum opulus</i>

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
En	<i>Juniperus communis</i>
Kopparhäggmispel (HI)	<i>Amelanchier laevis</i>
Stenros	<i>Rosa canina</i>

Tabell 4. Vedartade växter (lignoser) som förekommer i engelska parken och har dokumenterats i andra engelska parker.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Ask (EN)	<i>Fraxinus excelsior</i>	Häggmispel (SE)	<i>Amalanchier spicata</i>
Avenbok	<i>Carpinus betulus</i>	Idegran*	<i>Taxus baccata</i>
Benved	<i>Euonymus europaeus</i>	Lärk	<i>Larix decidua</i>
Bok	<i>Fagus sylvatica</i>	Lönn, skogslönn	<i>Acer platanoides</i>
Ek	<i>Quercus robur</i>	Rönn	<i>Sorbus aucuparia</i>
En	<i>Juniperus communis</i>	Syren (SE)	<i>Syringa vulgaris</i>
Gran	<i>Picea abies</i>	Sälg	<i>Salix caprea</i>
Hagtorn	<i>Crataegus laevigata</i>	Tall	<i>Pinus sylvestris</i>
Hassel	<i>Corylus avellana sativa</i>	Tysklönn (SE)	<i>Acer pseudoplatanus</i>
Häckspirea (HI)	<i>Spiraea salicifolia</i>	Vintergröna	<i>Vinca minor</i>
Hägg	<i>Prunus padus</i>		

* Norr om Oxenstiernas väg, utanför utredningsområdet.

Källor: Vegetationen i Engelska parken, kärlväxtinventering, Pella Larsson 2003.

Växtmaterialet i 1700-talets engelska park, Emma Paulsen, SLU, 2010

Tabell 5. Rumsförstärkande växter.

Växter som valts för att förstärka rumskaraktärer i Gunnebos engelska park. Källa: Paulsen, SLU.

5.1 Högtidlighet

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Balsamgran	<i>Abies balsamea</i>	Lagerhägg (HI)	<i>Prunus laurocerasus</i>
Bok	<i>Fagus sylvatica</i>	Järnek (CR)	<i>Ilex aquifolium</i>
Blyertsen	<i>Juniperus virginiana</i>	Lagerhägg (HI)	<i>Prunus laurocerasus</i>
Svartpoppel (PH)	<i>Populus nigra Italica</i>	Rödek	<i>Quercus rubra</i>

5.2 Romantik

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Asklönn	<i>Acer negundo</i>	Tall	<i>Pinus sylvestris</i>
Silverlönn (LO)	<i>Acer saccharinum</i>	Rödek (HI)	<i>Quercus rubra</i>
Körbärskornell (PH)	<i>Cornus mas</i>	Doftschersmin (PH)	<i>Philadelphus coronarius</i>
Skogskornell	<i>Cornus sanguinea</i>	Kinarosor	<i>Rosa chinensis</i>
Benved	<i>Euonymus europaeus</i>	Syren (SE)	<i>Syringa vulgaris</i>
Järnek (CR)	<i>Ilex aquifolium</i>	Skogsolvon	<i>Viburnum opulus Roseum</i>
Lagerhägg (HI)	<i>Prunus laurocerasus</i>		

5.3 Melankoli och vemod

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Benved	<i>Euonymus europaeus</i>	Tall	<i>Pinus sylvestris</i>
Murgröna	<i>Hedera helix</i>	Lagerhägg (HI)	<i>Prunus laurocerasus</i>
Sävenbom (LO)	<i>Juniperus sabina</i>	Rödek (HI)	<i>Quercus rubra</i>
Lärk	<i>Larix decidua</i>	Rhododenron (SE)	<i>Rhododendron ponticum</i>
Gran	<i>Picea abies</i>	Kaskadpil	<i>Salix x sepulcralis</i>
Cembratall (HI)	<i>Pinus cembra</i>	Idegran	<i>Taxus baccata</i>

5.4 Glädje och munterhet

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Avenbok	<i>Carpinus betulus</i>
Bok	<i>Fagus sylvatica</i>
Mannaask (PH)	<i>Fraxinus ornus</i>
Korstörne (LO)	<i>Gleditsia triacanthos</i>
Blyertsen	<i>Juniperus virginiana</i>
Alpgullregn (SE)	<i>Laburnum alpinum</i>

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Tulpanträd	<i>Liriodendron tulipifera</i>
Doftschersmin (PH)	<i>Prunus laurocerasus</i>
Rödek (HI)	<i>Quercus rubra</i>
Måbär	<i>Ribes alpinum</i>
Syren (SE)	<i>Syringa vulgaris</i>

5.5 Öppen och luftig utsikt

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Harris	<i>Cytisus scoparius</i>
Mannaask (PH)	<i>Fraxinus ornus</i>
Korstörne (LO)	<i>Gleditsia triacanthos</i>
Blyertsen	<i>Juniperus virginiana</i>

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Alpgullregn (SE)	<i>Laburnum alpinum</i>
Lärk	<i>Larix decidua</i>
Robinia (HI)	<i>Robinia pseudoacacia</i>

5.6 Öppen och luftig utsikt

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Harris	<i>Cytisus scoparius</i>
Mannaask (PH)	<i>Fraxinus ornus</i>
Korstörne (LO)	<i>Gleditsia triacanthos</i>
Blyertsen	<i>Juniperus virginiana</i>

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Alpgullregn (SE)	<i>Laburnum alpinum</i>
Lärk	<i>Larix decidua</i>
Robinia (HI)	<i>Robinia pseudoacacia</i>

Källa: Växtmaterialet i 1700-talets engelska park, Emma Paulsen, SLU, 2010.

Tabell 6. Observerade fåglar i engelska parken och dess närmaste omgivningar

Observationer av fåglar i engelska parken och dess närhet, samt fåglar som observerats från området, det vill säga överflygande fåglar. Listan bygger på observationer av Håkan Steen, Sven Faugert och författaren samt några arter som hittades på SLU:s Artportal. Uppdaterad juli 2026.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Knölsvan	<i>Cygnus olor</i>	Dubbeltrast	<i>Turdus viscivorus</i>
Sångsvan	<i>Cygnus cygnus</i>	Stjärtmes	<i>Aegithalos caudatus</i>
Grågås	<i>Anser anser</i>	Tofsmes	<i>Lophophanes cristatus</i>
Vitkindad gås	<i>Branta leucopsis</i>	Blåmes	<i>Cyanistes caeruleus</i>
Gräsand	<i>Anas platyrhynchos</i>	Lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>
Vigg	<i>Aythya fuligula</i>	Ärtsångare	<i>Curruca curruca</i>
Knipa	<i>Bucephala clangula</i>	Trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>
Storskrake	<i>Mergus merganser</i>	Törnsångare	<i>Curruca communis</i>
Skäggdopping	<i>Podiceps cristatus</i>	Talgoxe	<i>Parus major</i>
Storskarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Nötväcka	<i>Sitta europaea</i>
Gråhäger	<i>Ardea cinerea</i>	Trädkrypare	<i>Certhia familiaris</i>
Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Nötskrika	<i>Garrulus glandarius</i>
Duvhök (NT)	<i>Astur gentilis</i>	Skata	<i>Pica pica</i>
Sparvhök	<i>Accipiter nisus</i>	Kaja	<i>Coloeus monedula</i>
Ormvråk	<i>Buteo buteo</i>	Kråka	<i>Corvus corone</i>
Vattenrall	<i>Rallus aquaticus</i>	Korp	<i>Corvus corax</i>
Sothöna	<i>Fulica atra</i>	Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>
Dvärgbeckasin	<i>Lymnocyptes minimus</i>	Gråsparv	<i>Passer domesticus</i>
Enkelbeckasin (NT)	<i>Gallinago gallinago</i>	Pilfink	<i>Passer montanus</i>
Fisktärna	<i>Sterna hirundo</i>	Bofink	<i>Fringilla coelebs</i>
Fiskmåås	<i>Larus canus</i>	Grönfink	<i>Chloris chloris</i>
Skrattmåås	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	Steglits	<i>Carduelis carduelis</i>
Gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Silltrut	<i>Larus fuscus</i>	Grönsiska	<i>Spinus spinus</i>
Strandskata (NT)	<i>Haematopus ostralegus</i>	Gråsiska	<i>Acanthis flammea</i>
Tamduva	<i>Columba livia</i>	Domherre	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>
Ringduva	<i>Columba palumbus</i>	Stenknäck	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>
Skogsduva	<i>Columba oenas</i>	Rödstjärt	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Tornseglare (VU)	<i>Apus apus</i>	Svartmes	<i>Periparus ater</i>
Gök	<i>Cuculus canorus</i>	Sädesärla	<i>Motacilla alba</i>
Kattuggla	<i>Strix aluco</i>	Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>
Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	Ladusvala	<i>Hirundo rustica</i>
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	Gulspär (NT)	<i>Emberiza citrinella</i>
Större hackspett	<i>Dendrocopos major</i>		
Mindre hackspett (NT)	<i>Dryobates minor</i>		
Sidensvans	<i>Bombicilla garrulus</i>		
Gärdsmyg	<i>Troglodytes troglodytes</i>		
Rödhake	<i>Erithacus rubecula</i>		
Koltrast	<i>Turdus merula</i>		
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>		
Rödvingetrast (NT)	<i>Turdus iliacus</i>		

Tabell 7. Övriga observerade djur i Farstas engelska park och dess närmaste omgivning

Observationer av boende, uppdaterad juli 2026.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Älg	<i>Alces alces</i>
Rådjur	<i>Capreolus capreolus</i>
Grävling	<i>Meles meles</i>
Igelkott	<i>Erinaceus europaeus</i>

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Räv	<i>Vulpes vulpes</i>
Hare	<i>Lepus timidus</i>
Fladdermöss	<i>Okänt, troligen flera</i>
Vanlig padda	<i>Bufo bufo</i>